

Одним зі способів сприяння професійної підготовки майбутнього психолога в процесі навчання у закладах вищої освіти, на погляд О. Матвієнко, О. Затворнюк, є формування та реалізація системи психологічного супроводу, який має бути психологічно грамотно та логічно послідовно організований, характеризуватися пролонгованістю, неперервністю та передбачати природній хід навчання та розвиток особистості [4, с.219].

Отже, підготовка психологів-практиків потребує удосконалення, оскільки специфіка їх роботи передбачає формування особливих особистісних навичок взаємодії з сім'ями з дітьми вразливих категорій в умовах психологічного консультування та психокорекції.

Список використаних джерел:

1. Балашова А. В., Боликова Л. Ю., Лыгина М. А. Психологическая готовность педагогов общеобразовательных организаций к работе в условиях инклюзивного образования // Инклюзивное образование: теория и практика : сб. материалов Междунар. науч.-практ. конф. (Орехово-Зуево, 9-10 июня 2016 г.). – Орехово-Зуево : Редакционно-издательский отдел ГГТУ, 2016. – С. 766-773.
2. Дем'яненко Б. Т., Качур Л. Ю. Роль супервізії в професійній підготовці майбутніх психологів // Актуальні питання корекційної освіти. – К., 2016. – Вип. 8. – С. 114-123. – (Серія: Педагогічні науки).
3. Марчук Л. М. Соціально-психологічні особливості формування асертивної поведінки у професійному становленні майбутніх психологів : дис. ... канд. психол. наук. – Київ, 2016. – 225 с.
4. Матвієнко О. В., Затворнюк О. М. Професійна підготовка майбутніх психологів як психолого-педагогічна проблема // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Херсон, 2014. – Вип. 1, т. 1. С. 215-220. – (Серія: Психологічні науки).
5. Носков В. І. Проблеми підготовки психологів у системі вищої освіти // Психологія. – 1999. – Вип. 4. – С. 210-219.
6. Романовський О. Г. Особливості професійної підготовки майбутніх психологів в НТУ «ХП» // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти. – Харків, 2012. – Вип. 30-31. – С. 5-10.
7. Шумакова О. А. Развитие базовой культуры взаимодействия психолога образования с родителями : дис. ... д-ра психол. наук. – Челябинск, 2011. – 400 с.

УДК: 378.016:159.922.7

АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

*Коломієць Леся, кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського (Україна)*

ASPECTS OF PREPARATION OF FUTURE FACTORS TO PROVIDE PSYCHOLOGICAL SUPPLY OF CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS

*Lesia Kolomiets, candidate of pedagogical sciences, docent,
Vinnytsia Mykhaylo Kotsiubynskiy State Pedagogical University (Ukraine)*

Анотація. Розкрито аспекти підготовки майбутніх фахівців до здійснення психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами. Проаналізовано потенціал навчальних дисциплін, виокремлено складові нормативно-правового забезпечення, технології реалізації професійних функцій

майбутніми психологами в умовах інклюзивного середовища закладу освіти, що мають стати змістом професійної підготовки.

Ключові слова: професійна підготовка, психологічний супровід, майбутні психологи, інклюзивне навчання, діти з особливими освітніми потребами.

Abstract. *The aspects of preparation of the future specialists for psychological support of children with special educational needs are revealed. The potential of educational disciplines is analyzed, the components of normative-legal support, technologies of realization of professional functions by future psychologist in the conditions of the inclusive environment of the institution of education that are to become the content of vocational training is distinguished.*

Keywords: *professional training, psychological support, future psychologists, inclusive education, children with special educational needs.*

Сучасне інклюзивне середовище потребує професійно компетентних фахівців, здатних до налагодження й реалізації дієвої системи психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами на різних етапах навчання, виховання й розвитку. Очевидно, що зміни в структурі організації освітньої діяльності закладів щодо впровадження інклюзивного навчання, підвищення й спеціалізація вимог до знань, умінь і навичок фахівців, задіяних у такій діяльності, вимагають урахування в процесі здобування вищої освіти, внесення відповідних цільових корективів до навчальних планів, розширення інформаційного обсягу навчальних програм, збагачення потенціалу навчальних дисциплін для формування теоретико-практичних складових компетентності майбутніх психологів у сфері забезпечення психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами.

Процес професійної підготовки майбутніх психологів до забезпечення психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання має вибудовуватися на засадах комплексності, наступності, інтеграції професійно спрямованих знань, практичного спрямування формування компетенцій у сфері інклюзивної освіти.

Потенціал у плані підготовки майбутніх фахівців до забезпечення психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами мають такі навчальні дисципліни: загальна, вікова, соціальна психологія, психодіагностика, психологічне консультування, основи психологічної корекції, патопсихологія тощо, що закладають основи розуміння процесу психічного розвитку в онтогенезі, його рушійних сил, факторів, закономірностей та дисгармоній; розвивають у студентів здатність здійснювати основні види психологічної роботи в закладах освіти з урахування вікових й індивідуальних особливостей об'єктів супроводу.

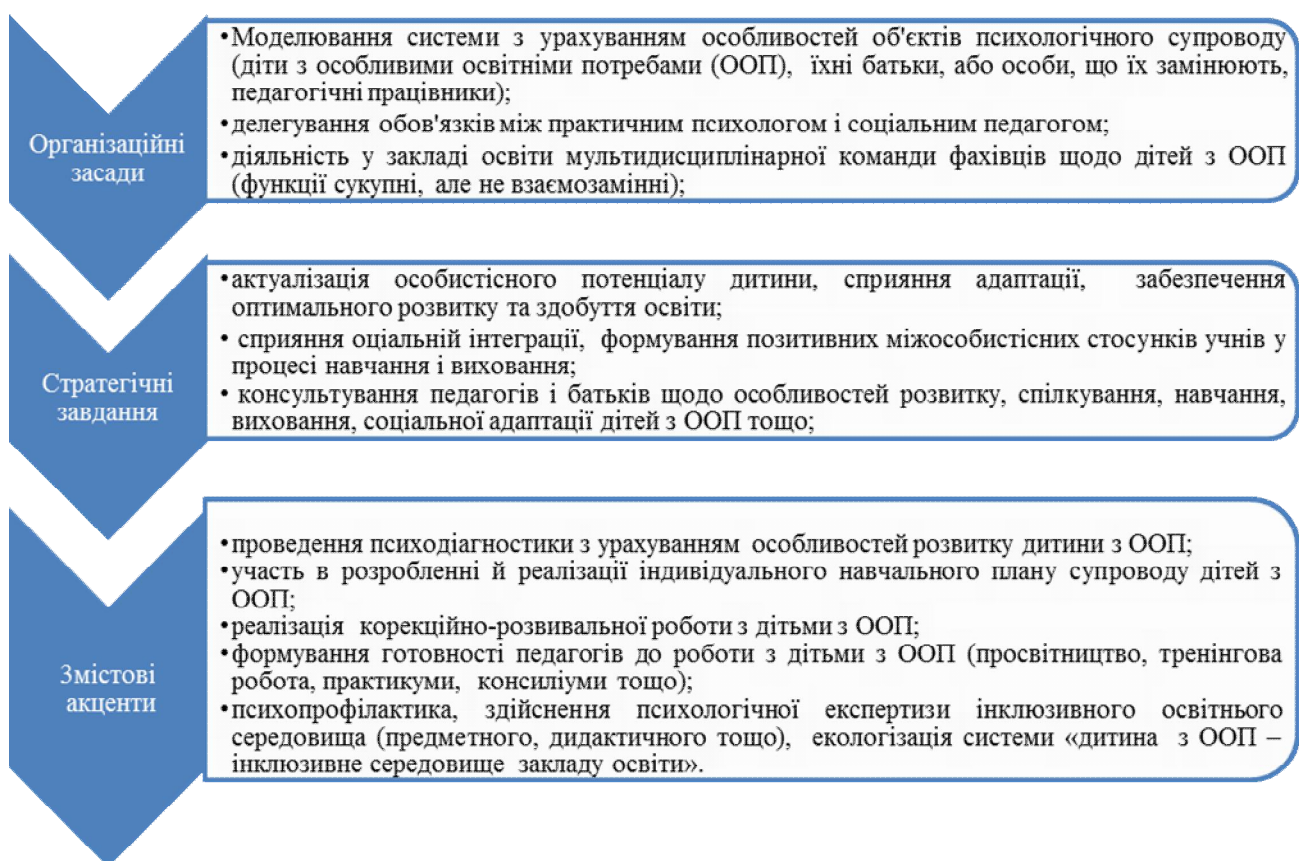
У форматі вивчення навчальних дисциплін «Психологічна служба в закладах освіти», «Організація психологічної служби», «Психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами», «Психологія людей з особливими потребами» та ін. формуються спеціальні компетенції, завдяки яким у професійній самосвідомості майбутніх психологів вибудовується система розуміння світових стандартів й вітчизняного нормативного забезпечення інклюзивного навчання, сучасних наукових уявлень про теорію і практику психологічного супроводу дітей, педагогів, батьків в умовах інклюзивного середовища закладу освіти.

Під час професійної підготовки майбутніх психологів, окрім загальних нормативно-правових документів («Концепція розвитку інклюзивної освіти» (2010); «Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» (2011); «Про затвердження заходів щодо впровадження інклюзивного навчання в дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах на період до 2015 року» (2013) тощо) уваги заслуговує знайомство з цільовими нормативними актами, які формують змістові й процесуальні засади налагодження системи психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в Україні, аналіз циклограм, робочої документації, нормативів часу на основні види роботи психолога, вимог до забезпечення психологічного супроводу дітей в умовах інклюзивного навчання. Варто зауважити, що в сучасних нормативних документах («Положення про психологічну службу в системі освіти» (2018), «Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти на 2018-2019 н.р.» (2018) тощо) особливий акцент здійснюється на необхідності впровадження в навчальний процес закладів вищої освіти спеціальних навчальних дисциплін, курсів щодо психолого-педагогічного і корекційно-розвивального супроводу осіб з особливими освітніми потребами; формуванні психологічної готовності учасників освітнього процесу до взаємодії в інклюзивному середовищі з дитиною; налагодженні дієвої взаємодії фахівців інклюзивно-ресурсних центрів та психологічної служби в системі психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами; організації психолого-педагогічної роботи з сім'ями, що виховують дітей з особливими освітніми потребами.

Сформульовані в нормативних документах пріоритети діяльності фахівців психологічної служби в умовах інклюзивного навчання (зокрема, «Про організацію психологічного і соціального супроводу в умовах інклюзивного навчання» (2012)) мають послугувати за основу змістового наповнення професійно значущих для формування такої компетентності навчальних

дисциплін, відпрацьовуватися під час проходження студентами психологічної практики. У процесі здобування вищої освіти майбутні психологи мають засвоїти стратегічні й організаційні, змістові й технологічні, методичні й процесуальні складові психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами, відпрацювати відповідні алгоритми роботи залежно від віку й індивідуальних особливостей розвитку дітей, зрозуміти і вміти налагоджувати систему співпраці з педагогічними працівниками та іншими фахівцями всередині закладу освіти й поза його межами (див. рис. 1).

Таким чином, ефективність психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами залежить, зокрема, від сформованої готовності психологів, інших фахівців до його забезпечення. Інноваційні підходи, нові технології, дієві методики й психологічні прийоми такого супроводу мають стати органічною складовою формування професійної компетентності майбутніх психологів у процесі здобування вищої освіти.

Рис. 1. Змістові й технологічні аспекти психологічного супроводу в інклюзивному середовищі

Список використаних джерел:

1. Інклюзивна освіта від А до Я : poradnik dla pedagogів і батьків / укладачі Н. В. Заєркова, А. О. Трейтяк. – К., 2016. – 68 с.
2. Психологічний супровід інклюзивної освіти : [метод. рек.] / автор. кол. за заг. ред. А. Г. Обухівської. – Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. – 92 с.